

GYCKLARE & HYCKLARE

En musikal av

JAN-ERIK SÄÄF

Skriven till Teater Lukkan, urpremiär 30 november 2001

TID, PLATS

Kristianstad år 1622

ROLLER

Inga, föräldralös, bor på gatan, rädd för allt, musikalsopran

Kattinka, färgstark kringvandrande kvinna, dramatisk musikalsopran

Jerker, hennes son, orädd ock klok, baryton,

Jenseman, föräldralös, leder ett gäng gatubarn, heter egentligen Else, alt

Bengt-Oluf Michelsen, ansedd borgare, godhjärtad, baryton

Prästen, vill kämpa för rättvisa, baryton

Borgmästaren, cynisk maktutövare, basbaryton

Lina, Inga enda vän, kär i Leif, lyrisk musikalsopran

Leif, ser upp till Jenseman, baryton

Hilma, Leifs lillasyster, är orolig för sin bror

Hökaremma, stans skvallerkärring, vill ha Bengt-Oluf, belting

2 Skvallerkärningar, alltid tillsammans med Hökaremma en alt, en sopran,

Konstapeln, tjänstehjon som vill göra karriär med alla medel, baryton

Fem Gycklare, betraktar och kommenterar, hjälper och stjälpes, är på ett eget berättarplan, alla är gycklare men dessa är det genomgående,

Jensemans gäng, stadsbor, skvallerkärningar, soldater, etc.

BAKGRUND

Vä, en av fyra städer i dåvarande danska Skåne, brändes 1612 av Gustav II Adolf. Danske kungen Christian IV bestämde att inte åter uppbygga den, utan anlade Kristianstad istället. Den nya staden byggdes som en fästning på Allö i Helgeå, en knapp mil därifrån. Här bland borgare, bönder, byggarbetare, hantverkare, soldater och annat löst folk fanns 1622 även barn som förlorat sina föräldrar när Vä brändes. Här fanns Inga och här utspelas vår historia.

SPELSÄTT

Den mytologiska gycklaren är en människa som upplevt den ljusaste lycka och den mörkaste sorg. Till slut skrämmer honom ingenting längre och han vandrar utan rädsla. Priset han får betala är utanförskapet. Han är i världen men kan aldrig tillhöra den.

När han tilltalar oss från en scen så har han komiken och ironin som vapen. Han gisslar oss och visar upp oss i en skrattspegel, men han slår bara på dem som är ovanför. Han är aldrig ond. Han värnar om de svaga, men mot makten är han obarmhärtig. Det är en sådan trupp som berättar historien om Inga.

AKT 1

UVERTYR

Trumvirvel. In virvlar Gycklarna i det resande teater-sällskapet med sin härliga energi. De drar en vagn med sig där all rekvisita finns. Eld sprutas. Dans och ordlös sång.

STACKARS INGA del 1

De samlar in pengar. Resultatet blir magert. De byter taktik. En stolt gycklare klädd i oerhört färgglada kläder puttats fram.

GYCKLARE 1 - INGA (tal)

Vi är gycklare. Idag ska vi berätta min historia.

OLIKA GYCKLARE (tal)

Året är 1622. Vi är i Skåne, en dansk provins. Kung Christian var så rädd för svensken att han byggde sig en fästning, Kristianstad. Borgarna fruktade vedergällningseld och bytte ut trä och halm i sina krämarbodrar mot sten och tegel. Bönderna bad till Gud för att slippa missväxt och hunger. Löskefolket viskade om pesten som nyss varit i Köpenhamn. Mödrar bävade för barnsängen där liemannen stod på lur. Fädrar gjorde allt för att slippa bli inkallade. Somliga var rädda för mörker, häxor och allsköns oknytt. Tjuvar levde i skuggan av mästermans yxa. Alla var rädda för ännu ett krig.

GYCKLARE 1 - INGA (tal)

Jag, jag var rädd för allt.

Hon tar på sig en mörk rock och går in i rollen som Inga. Stämningen byts från färger till mörker och allvar

OLIKA GYCKLARE (sång)

Det var en gång en flicka, för allting var hon rädd
Stackars flicka! för allting var hon rädd.
Man såg na alltid ensam, hon ville ej bli sedd
Nej! Hon var ej som du och jag, hon ville ej bli sedd.

Gycklarna går in i sina roller.

STADSBO 1 (tal)

Titta där är haren!

STADSBO 2

Bö!

OLIKA KVINNLIGA STADSBOR (sång)

Det sägs att hon e konstig.
Nej jädrar hon e dum!
Stackars flicka! Nej jädrar hon e dum!
Vad säger flickan själv då?

Väntar på svar som inte kommer.

Men munnen den e stum.

Nej, hon e ej som du och jag.

Och munnen den är stum.

STADSBOR

Hon vill nog va som andra men hon e alltför dryg
Den enda vän hon skaffat träffar henne blott i smyg, henne blott i smyg.

LINA (tal)

Pst, vi ses sen och fiskar.

Några stadsbor ser Lina tillsammans med Inga.
Lina flyr genast.

OLIKA STADSBOR (sång)

När magen börjar knorra då får hon krypa fram
Stackars flicka! Då får hon krypa fram.
Hon tigger för sin föda, det e en synd och skam
Nej! Hon e ej som du och jag, det e en synd och skam.

GYCKLARNA

Ja dom behandla henne alltid sämre än ett få
Men allra värst var nog ändå Soldaterna från Vä, Soldaterna från Vä

"Soldaterna" med Jenseman in.

JENSEMAN

Höger om!

Vänster om!

Höger om!

Krossa svensken!

"SOLDATERNA"

Krossa svensken!!

Vi e soldater ifrån Vä.

Inga feta svenskar kan få oss på knä
för vi e soldater ifrån Vä.

OLIKA SOLDATER

Vi vinner vart slag, vi blir hjältar en dag

för vi är soldater ifrån Vä.

för vi är soldater ifrån Vä.

OLIKA GYCKLARE (tal)

De var inga soldater. De var barn vars föräldrar dödats av svenske
kung Gustav då han brände Vä år 1612.

Dans om hur de ska hämnas.

JENSEMAN (tal)

Fiende i sikte, anfall!

De anfaller Inga som flyr för livet.

JENSEMAN (tal)

Rätt åt haren! Göm dig du, men Jensekatten och hans klor hittar dig
alltid, alltid!

Kom soldater, jag har ett uppdrag åt er!

GYCKLARNA (sång)

Och om det blev för mycket hon inte orka´ med

Stackars flicka hon inte orka´ med

Då sprang hon ned till floden där fick hon va ifred.

Inga fiskar ensam.

STACKARS INGA del 2

På torget. Där är det handel.

HÖKAREMMA (sång)

Kom och köp!
Fina varor!
Kom och köp!
Nästan gratis!

Präst in.

Oh vilken ära vår stads nye präst.

PRÄST
Guds frid

HÖKAREMMA
Vad får jag lov att erbjuda till er?

PRÄSTEN
En kaka bröd. En flaska cider, sen blir det bra.

HÖKAREMMA
Jag tackar för det.

PRÄSTEN
Gud välsigne dig.

Prästen ut.
Hökaremma till skvallerkärningarna.

HÖKAREMMA
Har ni hört?
Vad jag hört?
Våran präst han är ej den han verkar.

HÖKAREMMA (fortsättning)
Han må vara allvarsam
veta allt om Synd och Skam.
Tro mig, han har röven full av skit.
Något måste han ha gjort
Något gräsligt, något stort
Varför blev han annars skickad hit?

Till denna stad byggd i en kloak
Man har råttor fram och iglar bak.
Det var bättre då Vä fanns.
Det var bättre då.

SKVALLERKÄRINGAR
Har ni hört?
Vad jag hört?
Våran präst han är ej..

"Soldaterna" stjälar en tjäder.

HÖKAREMMA
Tjuvar! Tjuvar!
Hjälp tjuvar!

"Soldaterna" flyr!

KONSTAPELN
Vart?

HÖKAREMMA
Ditåt!
Ditåt!
Nej ditåt!

Vild jakt genom staden.
 "Soldaterna" sitter och äter skrattande upp bytet.
 Något låter, Inga blir upptäckt. Hon kan inte komma undan.
 Jenseman ber en av "Soldaterna" att bjuda Inga resten av
 bytet. Hon tvekar, men äter sen glupskt.

JENSEMAN
 Här är tjuven!

SOLDATERNA
 Här är tjuven?

STADSBOR
 Här är tjuven!

Inga fångas. Dras till torget. Stadsbor in.

GYCKLARNAN (sång)
 Hon borde anat illdådet men Inga var naiv
 Stackars flicka. Inga var naiv.
 Leendet var falskt för bakom ryggen fanns en kniv.

OLIKA STADSBOR
 Kom och se! Kom och se!
 Kom och se!
 Tjuva ska pryglas!
 Klåfingrigheten den ska tyglas!
 Kom och se!
 Rygg ska randas!
 Skynda se na mens ho andas.
 Kom och se!
 Tjuv ska pryglas!

KONSTAPELN
 Stopp!

OLIKA STADSBOR
 Hur många, konstapeln, hur många?

KONSTAPELN
 Nöjet att utdela dagens dom.
 Lämnar jag ifrån mig till en kyrkans man.

PRÄSTEN
 Stopp!
 Är det du mitt barn som stulit denna tjäder?

OLIKA STADSBOR
 Tjugo rapp!
 Femtio rapp!!

PRÄSTEN
 Har du nåt att säga till försvar så säg det nu.

Inga stum.

OLIKA STADSBOR
 Hon e tyst.
 Hon e tyst.
 Hon e tyst.

PRÄSTEN
 Då blir det tio rapp

Borgmästaren in.

BORGMÄSTAREN
 ..och ett dygn vid pålen.

EN STADSBO (tal)

Bravo, Borgmästaren!

Skampålen tas fram.
Inga görs i ordning för prygel.

BORGMÄSTAREN (sång)
Här i Kristianstad sköter vi oss.

KONSTAPELN
Ett!
Två!

Inga piskas, folket jublar.

BORGMÄSTAREN
Här i Kristianstad gäller lag och ordning.

KONSTAPELN
Tre!
Fyr!

Inga piskas, folket jublar.

BORGMÄSTAREN
Denna stad är modernast i Europa.

KONSTAPELN
Fem!
Sex !

BORGMÄSTAREN
Denna stad med raka gator, stora torg och murar som ingen rår på.

Inga piskas, folket jublar.

KONSTAPELN
Sju!
Åtta!
Nio!
Tio!

GYCKLARNA (sång)
Det var en gång en flicka, för allting var hon rädd
Stackars flicka! för allting var hon rädd.
Man såg na alltid ensam, hon ville ej bli sedd
Hon var ej som du och jag, hon ville ej bli sedd
Hon ville ej.
Tjuv! Tjuv! (etc)

STACKARS INGA del 3

Natt. Inga ensam vid pålen.
Prästen in som för att säga förlåt, skräms och ut.

KVINNLIGA GYCKLARE (sång)
Natten den blev gräslig och natten den blev lång

MANLIGA GYCKLARE
Stackars flicka! Natten den blev lång

KVINNLIGA GYCKLARE
Skräcken som hon kände höll na fast som i en tång

Lina smyger in.

LINA
Lilla haren hur är det?

Inga tecknar "okej".

LINA
Varför pratar du ej, snälla dumbom prata med mig.
Du ska inte ha med Jenseman att göra.

Inga tecknar "du då"

LINA
Annars får jag inte va med Leif.

Tecknar "berätta om Leif"

LINA
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig.
För honom allt man mäktar. Honom ger man allt.

Han ska bli min bästa vän.
Allt som jag vet ska han veta.
Andra kan gå han finns än.
Vi pratar om allting, gnatar om allting
Ändå tillsammans vi streta

Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig.
För honom allt man mäktar. Honom ger man allt.

Han säger att jag är fin.
Till mig han aldrig sett maken.
Mig vill han hava till sin.
Han tar mig i handen inför alla andra
Utan att skämmas för saken.

LINA & GYCKLARNA
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig.
För honom allt man mäktar.
Honom ger man allt.

Jenseman och "soldaterna" in.

JENSEMAN
Vilken härlig dag att vänslas.
JENSEMAN (fortsättning)
Du ska bara veta med vem.
Vänslas du med Inga vänslas du ej med Leif
Om du hellre är med gossen...
Da da da da da är du med?
Da da da da da är du med?

LINA
Jag vänslas med Leif.

JENSEMAN
Hon vänslas med Leif.
Vem vänslas jag med?

"SOLDATERNA"
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig.
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig.
Älskar dig. Älskar!

Jenseman cirklar runt Inga. Antyder sexuellt närmande.
Inga skriker skräckslaget men munnen är stum!

JENSEMAN (tal)
Vad säger hon?
Hon säger att hon älskar mig!

GYCKLARNA (sång)

Det kunde ej bli värre, men blev det likaväl

Stackars, stackars flicka!

Och om hon kunnat tala, så bad hon för sin själ.

Stackars, stackars flicka!

Stackars, stackars flicka!

Stackars, stackars Inga!

Black. Publiken ska kunna fantisera om våldtäckt.

FRÄMLINGAR del 1

Morgon. Konstapeln släpper Inga.
Stadsbor in.

STADSBOR (sång)

Skynda er! Främlingar! Skynda er!
Det är bråk hos Bengt-Olle Michelsen, krämaren vid Söder Port.
Skynda er! Främlingar! Skynda er!
Skynda! Skynda! Skynda! Skynda! Främlingar!

En kvinna med sin son och alla sina saker på en vagn grälar
högljutt med en man.

BENGT

Tio kronor.

KATTINKA

Fem riksdaler! Tack och adjöss!

BENGT

Taket är helt och sängen är go.

KATTINKA

Två kan du få för ett kyffe full å löss

BENGT

Då får väl dina sällskap måntro.

KATTINKA

De blandar sig icke me bonnalöss

DAMER

Åh vilka klor den kattann har!

HERRAR

Visa nu Bengt du är en riktig karl!

Det ställs upp som inför ett slagsmål

KATTINKA

Aldrig betalar jag detta pris

ÅSKÅDARNA

Hör på mig, lilla vän.

JERKER

För denna skrubb passar bättre till en gris.

ÅSKÅDARNA

Trör du på mig så får du igen!

BENGT

För grisar det vore ett kungligt gemak

ÅSKÅDARNA

Hör på mig, lilla vän.

BENGT

Så nog ska det passa te eran goa smak

ÅSKÅDARNA

Trör du på mig så får du igen!

KATTINKA

Passa sig,
mig klår du ej
Här har du nån som e vassare än dig

BENGT, KATTINKA
 Passa sig,
 mig klår du ej
 Här har du nån som e vassare än dig

KATTINKA
 Jag tror då ej du törs ha mig intill

ÅSKÅDARNA
 Hör på mig, lilla vän.

KATTINKA
 Du ska ha nån som e snäll och tiger still

ÅSKÅDARNA
 Trör du på mig så får du igen!

BENGT
 Jag har ju haft mina höns i flera år

ÅSKÅDARNA
 Hör på mig, lilla vän.

BENGT
 Kacklar du ej mer än dem tror jag det går

ÅSKÅDARNA
 Trör du på mig så får du igen!

BENGT, KATTINKA
 Ah! Oh!
 Passa sig,
 mig klår du ej
 Här har du nån som e vassare än dig

BENGT, KATTINKA ÅSKÅDARE
 Passa sig,
 mig klår du ej
 Här har du nån som e vassare än dig

Ilsket prat i munnen på varandra

KATTINKA (tal)
 Då går vi här från.
 Kom nu Jerker, den här tölpen kan man inte göra affärer med.

Livliga reaktioner

BENGT
 Hallå där!

BENGT (sång)
 Tio kronor!

KATTINKA
 Fem har jag sagt!

BENGT
 Nio, och du får ett giltigt kontrakt.

KATTINKA
 Sex, om du ger mig en ny madrass.

BENGT
 Vem har då sagt att denna e kass?

BENGT
 Envisa åsna!

KATTINKA
Snåle galt

BENGT
Inget jag ger dig!

KATTINKA
Jag ska ha allt!

BENGT
Åtta å ett halvt e mitt sista bud

KATTINKA
Åtta å ett halvt för en skrubb? Herre Gud!

BENGT
Då säger vi åtta jämmt, där drar jag min gräns

KATTINKA
Nej då! Möjligen sju, ditt åla-rens!

BENGT
Get!

KATTINKA
Gris!

BENGT
Höna!

KATTINKA
Stropp!

BÅDA
Sju och ett halv!
Topp!

Ilskan försvinner direkt, de tar i hand.

BENGT
Bengt-Olle krämare, det är jag. Köper och säljer allt.
Engelska tyger, kryddor och salt.
Krut och lim och svavel.
Dessutom sten och tegel till denna nya stad vi bygger här.

KATTINKA
Karin, och min son Jerker!
Hälsa fint.

JERKER
God dag herrn.

BENGT
God dag min pojke.
Välkomna! Det har var't tomt här sen frun min dog.

KATTINKA
Spring då till torget och köp nåt att äta.

JERKER
Ja, mamma.

FRÄMLINGAR del 2

Jerker upptäcker staden.
Folk tittar misstänksamt på honom.
Jerker handlar av Hökar-Emma

HÖKAREMMA (sång)
Vad kan en sån liten pojk vilja ha??

JERKER
En påse bröd. Vilket härligt torg som ni har....

HÖKAREMMA
Då blir det fem skilling jämnt.

Jerker går.
Hökaremma skvallrar. De som lyssnar improviserar reaktioner

HÖKAREMMA
Har ni hört?
Vad jag hört?
Denna slyngel är svensk, ja, jag lovar.
Och hans far, han var med när de brände vårt älskade Vä.
Fan ta dem alla!
Jag säger, tvi för var svensk!

Jenseman stoppar vägen för Jerker.

JENSEMAN
Skatt! Skatt!

JERKER
Varför då?

JENSEMAN
Det kostar en påse bröd, för såna som du att passera.

JERKER
"Såna som jag"

JENSEMAN
Som har ett bergatroll som far

JERKER
Min far är en soldat i vida världen.
Han ska bli rik.

JENSEMAN
Som ett troll.

JERKER
Som en kung.

RÖSTER
Såna är de, de ljuger dig full.

JENSEMAN
Såna är de, de ljuger dig full.
Ge mig brödet.

JERKER
Aldrig i livet.

JENSEMAN
Ge mig brödet.

JERKER
Aldrig i livet.

JENSEMAN
Bortbyting!

JERKER
Bonntölp!

JENSEMAN
Svenskjävel!

Jerker och Jenseman börjar slåss.
Kampen blir jämn men Jerker hamnar underst.

JENSEMAN
Ge mig brödet.

JERKER
Aldrig i livet.

Jenseman slår och slår men Jerker ger sig inte. Det blir
till rå misshandel. Folk samlas, men ingen ingriper.

PRÄSTEN
Ska du ha ihjäl honom?

Särrar på dem.

PRÄSTEN
Hur gick det?

JERKER
Bara bra tack!

Jerker tar brödet och linkar därifrån.

PRÄSTEN
Skäms på er, gå hem, och du där...
Jenseman springer.

BENGT OLUF
Vad glör ni på, gå hem!

LINA
Ser du, han kan besegras!

LEIF
Du känner inte Jenseman.
Det där svenskynglet är så gott som redan död.

Gycklarna stoppar Jenseman.

GYCKLARNA
Skatt!

JENSEMAN (tal)
Hade inte svartrocken kommit hade jag klämt honom!

GYCKLARNA (sång)
Skatt!

JENSEMAN
Stick iväg!

GYCKLARNA
Det kostar en hemlighet för "såna som du" att passera.

JENSEMAN
"Såna som jag"?

GYCKLARNA

Som har en räv bak örat!
Alla spelar roller
din är ambitiös.
Du vill va en riktig karl
Men oj vad skenet det bedrar
Du slåss ju som en tös

Jenseman försöker slå dem, men de viker undan, driver med
honom.

JENSEMAN

Ingen kallar mig för tös!! Ingen! Ingen! Ingen!!!

Inga ensam, fiskar. Har ont i ryggen.
Gycklarna in. Hon anar något, men ser dem inte.
Prästen in. Ser henne men tar inte kontakt.

FRÄMLINGAR del 3

Hos Borgmästaren. Konstapelns också där. Gycklarna kanske masserar hans fötter och axlar och serverar honom vin och vindruvor.
Prästen rusar in.

PRÄSTEN (sång)
Ers nåd! Ers nåd!

BORGMÄSTAREN
Så trevligt, vår nye präst, ett glas!

PRÄSTEN
Vi måste göra nåt åt det här.
Det gäller Jens och hans rövarband.
De kallar sig "Soldater" men de är bara barn. Barn utan föräldrar!
De driver runt och skapar förtret.
De stjälar och slåss, vem tar ansvar för det?
En nykomling fick stryk, ja han nästan slogs ihjäl.
Och folk stod och glodde!

BORGMÄSTAREN
Du har patos, det är bra, men lägg det på dem som förtjänar det.

PRÄSTEN
Inför Gud är alla lika.

BORGMÄSTAREN
Men inför lagen där är det skillnad, och jag är Lagen!

PRÄSTEN
Jag lyder blott vår biskop i Lund.

BORGMÄSTAREN
Men nu bor du i Kristianstad min vän.
Lyssna här på vår konstapel.

KONSTAPELN
Här i Kristianstad sköter vi oss.
Här i Kristianstad gäller lag och ordning.
Denna stad är modernast i Europa.
Vi bygger allt på...

BORGMÄSTAREN (tar över)
Vi bygger allt på tydlighet, tydlighet, tydlighet.

PRÄSTEN
Och jag är säker att flickan vi pryglade var utan skuld. '

BORGMÄSTAREN
Min unge man, vi måste talas vid om varför ni kom hit.

Prästen, märkbart besvärad, sätter sig ner och bjuds ett glas vin.

BORGMÄSTAREN
Direkt från Frankrike, kom igår.

Alla ut.

Inga utanför Kattinkas fönster.
Kattinka ser om Jerkers sår.

KATTINKA (sång)
Måste du vara så styvnackad

JERKER
Måste folk vara så korkade? Aj!

KATTINKA
Vi ska bemöda oss att passa in.

JERKER
De hatar ju oss.

KATTINKA
Inte alla.

Det knackar på dörren
Bengt in, påtagligt nervös.

BENGT
En liten gåspastej, som inflyttningspresent.

KATTINKA
Många tack, många tack.
Ska du inte sitta ner...

BENGT
Behöver du nån syssla kan du stå i min bod nere vid Stora torg. Du tycks ju bra på affärer.

KATTINKA
Sätt dig så ska jag laga till lite...

BENGT (hör illa)
Ja, adjö då.

Bengt ut.

JERKER
Herre Gud, vilken tönt!

KATTINKA
Du ser, folk är vänliga, vi kan skaffa oss ett liv här.

JERKER
Ja, så perfekt, du pratar strunt och han e döv!

KATTINKA
Lägg dig ner, din skruvt.
Drick.

Han får te mot sin hosta.

JERKER
Berätta som när jag var liten.

KATTINKA
Om din far.

JERKER
Mm.

KATTINKA
Din far är en soldat
På andra sidan havet
Där breda gator leder fram
Med vita hästar och gyllne lamm
En dag så hämtar han dig

Din far är en soldat
På andra sidan havet
Och landet heter Samarkand
Där kung och bonde tar i hand
En dag så hämtar han dig

JERKER

En dag så hämtar han mig.

Jerker somnar.

Inga har tjuvlyssnat, stöter till nåt.

KATTINKA

Jag tror att vi har råttor.

Kattinka letar resolut efter "råttan". Vi anar att hon vet att det inte är nån råtta. En lustig katt-och-råtta-lek. Tills Inga måste stiga fram i ljuset.

KATTINKA

Du var mig allt en präktig råtta. Ska du inte komma in?

De går in hos Kattinka.

KATTINKA

Nåt att äta?

Inga äter glupskt

KATTINKA

En hungrig råtta.

Räck mig din hand.

Inga sträcker långsamt fram handen. Det var länge sedan någon rörde vid henne.

Kattinka läser i hennes hand.

KATTINKA

Du ska hitta nån att älska. Nån som också älskar dig.

Förlorad bror ska möta syster, yster blir deras lek.

Allt ska förändras, ny dag ska gry, när du ska möta dig själv.

Ser något, blir arg.

Vem gjorde det här?

Stal dina rätta färger och la en rock över allt som är du?

Du döljer ens skatt, ditt sanna jag.

En porlande bäck, en flygande falk
och regnbågars glädje lyser i hans öga.

Men vem stal dina rätta färger?

Du ska möta nån att älska men du måste ta din chans.

För Lyckan och Livet är kort, alltför kort.

KATTINKA (fortsättning)

Varför kan vi ej få vara som vi är?

Som den gode Guden skapat oss

Varför ska det göra oss ett sånt besvär

att ens rätta jag få släppa loss?

När det är ens insida som är räknas

vilken skepnad själ och hjärta har

Varför kan vi ej få vara, det vi helst vill vara

det vi är är vackert hos envar.

Kattinka upptäcker såren efter piskan på Ingas rygg.

KATTINKA

Herre Gud! Vem gjorde dig detta?

Kattinka tvättar Ingas sår.

KÖR

Ah.

När det är ens insida som är räknas
vilken skepnad själ och hjärta har
Varför kan vi ej få vara, det vi helst vill vara
det vi är är vackert hos envar.

Gycklarna gråter överdrivet åt den sentimentala situationen.
De säljer gråtnäsdukar till publiken.
En gycklare spelar melodin på sin fiol.

VAR INTE RÄDD

Jerker vaknar, ger sig ut på strövtåg i staden.
Han finner Inga vid ån som fiskar.

JERKER (sång)
Hej, där! Får du nåt?
Jag sa, hej där, får du nåt?
Aha!
Stumma, dumma Inga, det är ju du. Mor har berättat.
Ryggen. Ajajaj.
Jag tror bara att du luras.
Eller hur?

De tror att du är stum.
och mer än lovligt dum.
Men stopp! Håll opp!
Du narras bara så bra!
Falleri-fallera etc.
Du narras bara så bra!

Nej, inte e du knäpp.
Du hänger bara läpp.
Men stopp! Håll opp!
Du narras bara så bra!
Falleri-fallera etc.
Du narras bara så bra!

Jag slår vad att du kan prata. Ska vi slå vad?
Den som vinner får nåt av den andre.
Nicka om du är med.
Den som vinner han får något.
Den som vinner han får något av den andre.

Inga nickar. Hon har blivit charmad av honom.
Plötsligt trillar Jerker i vattnet.

JERKER
Hjälp jag kan inte simma!

Inga försöker valhant rädda honom.

JERKER
Hjälp jag drunknar!
Hämta hjälp!

Inga springer desperat in mot stan. Försöker få folk att
förstå att hon behöver hjälp.

STADSBOR
Vad vill hon? Lille tjuv.
Här kommer tjuven!
Pass er hon tänker stjäla! Pass er! Pass er!

Till slut gallskriker Inga.

STADSBOR
Va? Hon låter!?
Tänker hon börja prata?

De börjar diskutera.

INGA
Drunknar!

STADSBOR
"Drunknar?"
Hon låter.

INGA
Pojke, drunknar!

STADSBOR
Absolut! Hon låter!
Absolut! Hon låter!

INGA
Nej!
Fattar ni inte han drunknar?
Pojke drunknar! Fattar ni inte?
Pojke i vattnet! Pojke i Helge å!
Ditåt!
Nej Ditåt!

Inga och stadsbor mot ån.
Där sitter Jerker oskadd och väntar!

JERKER
Jag vann vadet! Jag vann!

Inga helt ställd.

STADSBO
Har hon lurat oss?

Inga flyr ilsket.
Stadsbor troppar förvirrade av.
Jerker finner Inga.

JERKER
Jag hörde. Du pratade.

Inga låtsas stum
Mimar "nej".

JERKER
Jag följde efter, jag såg.

Mimar "Du lurade mig"

JERKER
Lika väl som du lurade oss att du var stum.

Inga försöker putta Jerker i ån.

JERKER
Jag kan simma, Jag kan.

Inga svarslös.

JERKER
Nu vill jag ha nåt från dig!

Ruskar på huvudet

JERKER
Vi slog vad!

Tecknar "Vad vill du ha?"

JERKER
En kyss.

Inga ser ut som hon ska explodera och så rinner orden ur henne!

INGA

Jag hatar alla människor på denna grymma jord.
Ja alla idioter från söder och till nord.
Jag hatar alla dem som tio år har plågat mig
Men mest av alla människor så hatar jag nog dig.
Så hatar jag nog dig!

Fan ta Jenses gäng som plågat mig i alla dar.
Vad har jag gjort dem?
Jag har gjort mig så liten och tigit som en mus.
Ändå har de jagat mig så fort jag råkat visa mig.

Jag hatar alla människor på denna grymma jord.
Ja alla idioter från söder och till nord.
Jag hatar alla dem som tio år har plågat mig
Men mest av alla människor så hatar jag nog dig.
Så hatar jag nog dig!

Fan ta Skräddar-Lars som tömde sin potta på mig och Åkarn som
skrattade.
Jag avskyr Eskil Bryggarn och Otto Enöga som satte mig i öltunnan
tillsammans med en råtta.
Jag hatar alla, hatar alla, hatar alla, hatar alla.

Tänk en gång så var jag nöjd med mor och far i Vä.
Far var Mäster och silversmed, jag fick sitta i hans knä.
Men mor, jag minns ej hennes namn.
Svenska soldater kom och hon försvann.

Fan ta Gustav Adolf.
Fan ta alla krig!

Fan ta Christian fyra och hans snuskiga soldater och fan ta nye
prästen och andra potentater. Krämare och handlare och råttor, löss
och fä.
Ja alla ni som stal mitt Vä!

JERKER
Kan jag få min kyss?
Kan jag få min kyss nu?

INGA
Du e som vem som helst, dra åt fanders!

JERKER
Kan jag få min kyss?

INGA
Vad om jag gav dig den, då sprang du sen och skrattade?

JERKER
Du vågar icke!

INGA
Vill ej.

JERKER
Du vågar icke!

INGA
Vill ej.

JERKER
Då e du en lögnare som icke håller löften.
Här på munnen.

Inga vill kyssa honom men förmår ej.

JERKER

Var inte rädd.

Du har så lite att förlora, så varför så rädd?

Var inte rädd.

För om du släpper taget, det lätta är så svårt

Jag lovar att allt som skrämde ska försvinna bort.

Var inte rädd.

Om du ägde guld och juveler

kunde en rövare ju ta dem,

Men nu äger du inget.

Om du hade Makten och Äran.

Kunde du störtas från tronen.

Men nu äger du inget, så varför så rädd?

Den fattige han är fri.

den frie han har lätta fötter.

Han skrattar åt den rikes försök att sätta rötter.

Och luften han andas den räcker åt tusen skratt

åt alla "kloka" i dårarnas värld.

JERKER, INGA

Var inte rädd.

Du har så lite att förlora, så varför så rädd?

Var inte rädd.

För om du släpper taget, det lätta är så svårt

Jag lovar att allt som skrämde ska försvinna bort.

Var inte rädd.

Var inte rädd!

De kysser varandra.

VI KAN BLI EN FAMILJ

Jenseman köper en kniv av några soldater.
På väg därifrån möter han Prästen.

PRÄSTEN (sång)
Jag ser dig, Jenseman. Gud ser dig!

JENSEMAN
Vad vill du?

PRÄSTEN
Prata. Jag kan hjälpa dig.

JENSEMAN
Jag reder mig själv.

Jenseman ut.

Stadsbor in.
I kyrkan, söndagsgudstjänst.
En lämplig psalm sjunges
Präst i predikstolen.
Församlingen reagerar högt på följande information.

PRÄSTEN
När nu krigshotet från Sverige har ökat i styrka har kung Christian den fjärde helt förbjudit allt insläpp av främlingar i staden. Jag är glad att vi hann få den färgstarka Karin Svensdotter med sonen Jerker till oss.
Speciellt är jag glad idag då jag kan eklatera lysningen mellan henne och vår högburne borgare Bengt Oluf Michelsen!
Gud välsigne dem. Gå i frid.

Kyrkobesökarna ut.
Inga, Kattinka och Jerker ensamma.

KATTINKA
Ja, Bengt Oluf Michelsen med borgarbrev vill ha mig!

INGA
Du blir ärbar fru, Karin Michelsen.

KATTINKA
Dessutom har han pengar som gräs, visst blir det bra?

INGA
Det blir bra! Det blir bra!

KATTINKA
Jerker! Jerker!

JERKER
Du älskar honom inte.

KATTINKA
Jag måste ha ditt samtycke, säg ja.

JERKER
Du älskar honom inte.

KATTINKA
Säg ja.

JERKER
Nej.

KATTINKA
Din otacksamme, egensinnige unge.
Jag gör det ju för din skull.

JERKER

Tog du inte min far av kärlek!

KATTINKA

Kärlek. Vad är det? Mot trygghet och tak över huvudet?

Vi kan bli en familj, vi kan leva som andra.

Då slipper vi sen att ensamma vandra.

Vi kan bygga ett bo

Vilket kärt besvär.

Precis vad vi drömt om.

Vi kan få det här.

JERKER

Hellre fri och fattig än leva så här!

KATTINKA

Bra, ut på vägarna med ständigt tomma magar.

JERKER

Jag kan gyckla, jag kan sjunga!

Du kan sy och sälja.

KATTINKA

Sånt ger en bara magra ben.

Är man på flykt så syns det vem man är.

JERKER

Det man är kan man inte fly från.

KATTINKA

Man kan och måste dölja det!

Man kan och måste dölja det!

JERKER (samtidigt)

Jag kan ej leva mitt liv i lön!!

KATTINKA

Vi måste!!!

Måste! Måste! Måste!

JERKER (samtidigt)

Nej! Nej!

Jag kan icke!

De börjar tala romani.

KATTINKA (tal)

(Måste!) (ger Jerker en örfil)

Mossaj!

JERKER

(Slår du mig? Din jävla kärring!)

Maresam? To devlecke porí!

KATTINKA

(Du ska veta att respektera din mor!)

Janes me inkerav dere dej bari!

JERKER

(Och du ska kallas mor, som knullar med vem som helst!)

Haj to pennes mori dej san, kaj des to bolé kon gådi!

KATTINKA

(mot altaret) (Gud! Han är min olycka! Varför födde jag detta straff?)

Dell! Vå si mårå bibach! Såstar arakádilå vå??

JERKER

(Jag har aldrig bett om att bli född av dig och dela ditt skitliv!)

Schåar tji manglem te arakadilem totar te traiv dåra skindå trajå!

KATTINKA (samtidigt)
(Jag ska döda dig!)
Me si te modarav tot!

JERKER
(Jag hatar dig!)
Me votsåll tot!

INGA (sång)
Vad var det för ett språk?

KATTINKA
Förbaskade unge du tar livet av oss!

INGA
Vilka är ni?

KATTINKA
I Sverige mördar man såna som vi för vårt namn och vårt språk!
Snart är det likadant i Danmark!
Därför heter jag Karin Svensdotter.

JERKER
Du heter Kattinka.

INGA
Kattinka?

KATTINKA
Jag är den jag är!

KATTINKA
Vi ska bli en familj, vi ska leva som andra.

INGA
Tänk att bli en familj, vi ska leva som andra.

KATTINKA
Då slipper vi sen att ensam vandra.

INGA
Då slipper vi sen att ensam vandra.

KATTINKA, INGA
Vi ska bygga ett bo
Vilket kärt besvär .
Precis vad vi drömt om.
KATTINKA, INGA (fortsättning)
Vi ska få det snart.
Vi ska få det här!

Kattinka, Inga och Jerker ut.
Hökaremma ensam.

HÖKAREMMA (sång)
Tvi! Lysning!
Vem är hon? Som kommer hit och stjäla alla våra män?
Vem är hon

Jenseman in.

JENSEMAN
Jag vet.

HÖKAREMMA
Va?

JENSEMAN
Hon är tattarpack.

HÖKAREMMA
Tattarpack? Är du säker?

JENSEMAN
Hon döljer det.

HÖKAREMMA
De e därför som svenskarna slängt ut henne.
Satans råtta! Satans tattare!

BÅDA
Hon ska klämmas åt!

Bengt, Kattinka och stadsbor in.

BENGT
Ikväll är det fri öl hemma hos mig.
Alla som vill får komma dit!

GYCKLARNAN
De ska bli en familj de ska leva som andra.
Då slipper de sen att ensamma vandra.
De ska bygga ett bo.
Vilket kärt besvär.
Precis vad de drömt om.
De ska få det snart.
De ska få det här!

Alla ut.
Paus.

AKT 2

MARIA MAGDALENAS DAG DEL 1

Gycklarna in. De leker kyrka. En är en präst en är Jesus på korset osv.

Prästen in. Han kan inte se Gycklarna.
Han ber.

PRÄSTEN (sång)

Herre! Varför har du skickat mig hit till denna hemska plats?

GYCKLARNA

Din tro skall provas.

PRÄSTEN

Herre! Låt mig då få visa att jag är Dig värdig.

GYCKLARNA

Tålmod min son, tålmod.

GYCKLARNA

Och tafsa ej på korgossarna!

Prästen gör i ordning för morgongudstjänst.
Alla in.

PRÄSTEN

Lyssna till Skriftens ord; Fariseerna och rabbierna kom släpandes på en kvinna vid namn Maria från Magdala. "Denna sköka har varit otrogen," "Enligt Mose lag ska hon dö. Mästare, vad säger du?" Jesus svarade icke utan skrev med fingret i sanden. De fortsatte kräva ett svar då han plötsligt reste sig upp; "Den som är utan skuld skall kasta första stenen."

Jerker skrämmer Inga.

INGA

Ah (gallskriker)

JERKER

Tyst, det är gudstjänst.

PRÄSTEN

Pöbeln la ner sina stenar och gick.

INGA (viskar till Jerker)

Du ska få!

PRÄSTEN

Jesus sade, "Var är åklagarna?"

INGA (viskar till Jerker)

Jag ska klå dig! Minsann!

PRÄSTEN

Är det ingen här som dömer dig?

JERKER (viskar till Inga)

Hinns icke, ska till Vä.

PRÄSTEN

Då dömer icke heller jag dig.

INGA (viskar till Jerker)

Vänta på mig.

JERKER (viskar till Inga)
Är du säker.

PRÄSTEN
Gå och synda icke mer.

INGA (viskar till Jerker)
Ja.

JERKER (viskar till Inga)
Dödligt säker?

BÅDA
Kom, vi missar den.

På vägen till Vä.

TRE MANLIGA STADSBOR (uppdelat och tillsammans)
Marknad, marknad, kom på marknad!
På Maria Magdalenas dag.
Marknad, marknad, sommarmarknad!
På Marias dag. Ja, det är skökans dag!

Man väljer. Man säljer! Man skriker och svär!
Kom på sommarmarknad.
Prutar på priset och gör en bra affär.
Här på skökans dag!

Bengt och Kattinka.

BENGT
Fem för det gröna.

KATTINKA
Tre och en halv.
Tjänar mindre per styck, men vi säljer desto fler.

BENGT
Fyra och en halv.

KATTINKA
Nej, tre och en halv.

BENGT
Du är envis som synden.

KATTINKA
Ej en enda shilling mer!

Han kysser henne.
Hökaremma och två skvallerkåringar hukar i snåren.

SKVALLERKÅRING 1
De är ju inte gifta ännu!

HÖKAREMMA
Och skall icke heller bli det!

HÖKAREMMA, 2 SKVALLERKÅRINGAR (uppdelat och tillsammans)
Marknad, marknad, kom på marknad!
På Maria Magdalenas dag.
Marknad, marknad, sommarmarknad!
På Marias dag. Ja, det är skökans dag!

TRE HERRAR
Det pladdras

HÖKAREMMA & 2 SKVALLERKÅRINGAR
och sladdras

ALLA SEX
bland kvinnor och män!
Kom på sommarmarknad!

EN HERRE
Sprid några rykten

EN SKVALLERKÄRRING
och döda en vän.

ALLA SEX
Här på skökans dag!
Här på skökans dag!

Lina och Leif in.
De ser Inga och Jerker.

LINA
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig. För honom allt
man mäktar, honom ger man allt.

Tänk att se Inga så här.
Är Jenseman fortfarande arg på Jerker?
Det sägs att han har köpt en kniv?
Svara mig! Är det sant?
Svara mig! Är det sant?

LEIF
Jenseman gör det han måste.

LINA
Den mannen är galen. Ser du inte det?
Nån måste stoppa honom!

Jenseman in.

JENSEMAN
Kom Leif! Vi ska på marknad!
Det sägs att där finns svenska spioner.

Leif går med Jenseman.

OLIKA STADSBOR
Hej gamle vän! Vi glömmer allt groll.
Och jag har blivit rikare än något troll!
Dra en vals för så gör alla.
Låt ljuget knalla och skrytet skalla.
Allt är ändå villervalla.
Villervalla! Villervalla! Etc

Stämning förbyts.

GYCKLARNA
I Vä, den brända staden.
I Vä, den skändade staden.
Genom svarta väggar vinden viner.
Sommarsol över sotiga ruiner.
Blott råttorna vill bo där svenskelden gått fram.
Att bränna nåt så vackert är en skam!

Inga och Jerker letar.

INGA
Jag känner ej igen mig.

JERKER
Har du icke varit här sen dess? På tio år?

Vid en husruin.

INGA

Här bodde Else. Hon var min bästa vän.
Hennes far och mor försvann.

JERKER

Och hon då?

Inga börjar rota bland bråten som var hennes hem.

STADSBOR

I Vä, den brända staden.
I Vä, den skändade staden.
Genom svarta väggar vinden viner.
Sommarsol över sotiga ruiner.
Blott råttorna vill bo där svenskelden gått fram.
Att bränna nåt så vackert...

Flashback 1. Vä 1612. Inga minns.

LILL-ELSE (tal)

Titta Inga du fuskar ju.

LILL-INGA

Det gör jag inte alls.

LILL-ELSE

Det gör du visst.

RÖST 1

Svensken kommer! Svensken kommer!

RÖST (Ingas far)

Nej gode herrn, vi har inga pengar, vi har ingenting.

SVENSK SOLDAT 1

Håll käften! Vi tittar efter själva. Flytta på dig!

RÖST 3 (Ingas mor)

Herre gud! Vad är det som händer!

SVENSK SOLDAT 2

Åh, vad har vi här då? Ta ut käringen bak knuten. Jag måste visst hålla ett förhör.

RÖST 3 (Ingas mor)

Snälla låt bli! Låt mig va!

Flashback slut.

INGA (sång)

Jag hatar alla människor... från söder och till nord.

JERKER

Men mest av alla människor så hatar du nog mig.

INGA

Måste du skratta åt allt?

JERKER

Måste du gråta över allting!
Marknad, marknad, kom på marknad!
På Maria Magdalenas dag.
Marknad, marknad, sommarmarknad!
På Marias dag. Ja, det är skökans dag!

INGA

Var nöjda och fröjdas. Skratta åt allt.

JERKER

Kom på sommarmarknad!

INGA

Idag är det socker i morron kanske salt.

BÅDA

För det är skökans dag.

Borgmästaren talar inför folket.

BORGMÄSTAREN

För att skydda oss mot svenska spioner
Har vi ändrat vår marknads positioner.
Vi har tvingats åstad, från vår vackra stad.
Till denna håla utan ambitioner.

Sommarmarknaden 22 juli anno 1622 i Vä förklaras härmed invigd! (tal)

BORGMÄSTAREN & KONSTAPELN (sång)

Prisa Gud och vår kloke kung.
Sjung och skratta gammal som ung.
Köp och sälj!
Skåla och svälj!
Pissa ej på bråten, nån kan bo där...

STADSBOR

Marknad, marknad, kom på marknad!
På Maria Magdalenas dag.
Marknad, marknad, sommarmarknad!
På Marias dag. Ja, det är skökans dag!
Ja, det är skökans dag! Ja, det är skökans dag!
Ja, det är skökans dag!

MARIA MAGDALENAS DAG DEL 2

I Vä. Liv och rörelse.

STADSBOR (sång)
 Gycklarna har kommit!!!
 Gycklarna är här!!!
 Vid kyrkan!
 I dag!
 Skynda!! Skynda!
 Gyckel och spektakel!
 Konst och mirakel!
 Gycklarna har kommit!!!

Alla rusar till platsen vid kyrkan där gycklarna gjort en scen. Runt om står publiken.

GYCKLARNA
 Alla spelar roller
 från vagga till sorti
 skönheter och monster framför samma konst
 alla spelar roller - utom vi

Alla bara narras
 utan undantag
 gesterna de ljuger, inget annat duger
 alla bara narras - utom jag!

Vi är simpla gycklare vi döljer inget alls
 Lär oss lite mera, ni som kan agera.
 Lär oss hur man drar en vals!

Alla spelar roller
 Den som gör det bra
 Han får pengar i sin pung
 Han blir biskop, han blir kung
 Resten, vi får tigga
 I smutsen får vi ligga
 Skänk en slant och stöd en arm
 Vi som ej har eran charm
 Hjälp oss hålla magen varm!
 Tack ska Ni ha!

Gycklarna samlar in pengar. Resultatet blir magert.

EN GYCKLARE
 Det finns tvenne sorters människor i denna värld.
 Gycklare!
 Och Hycklare!

ALLA GYCKLARE
 Gycklare! Hycklare! Gycklare! Hycklare!
 Vem är du? Vem är du? Vem är du?

DANS. Gycklarna lägger en förtrollning över stadsborna.
 De drar stadsborna i osynliga trådar som tvingar dem att
 bekänna färg. Är de gycklare eller hycklare?

GYCKLARNA (upprepas på olika sätt)
 Gycklare?
 Hycklare?

DANS slut.

GYCKLARNA
 Ingen här är äkta
 allt är blott ett sken
 Bländas av en illusion så gör kungar, så gör hjon
 Ingen här är äkta

Inte ens ni, min dam, ursäkta.

Nej allt vi ser är hycklare
Snåla sanningsknycklare
Bättre va en fattig gycklare!
En gycklare!

Ny och mer djävulsk stämning.
Kattinka dansar, alla männen tänder på henne.
Det är tydligt att hon inte är nordbo utan har zigenarblod.
Samtidigt tar Hökaremma hand om de svartsjuka kvinnorna och
talar om vem Kattinka egentligen är.
Dansen slutar tvärt. Kattinka pustar skrattande ut.

HÖKAREMMA
Hon heter Kattinka! Och hon är en tattare!

BENGT
Tattare? Vem då?

HÖKAREMMA
Din blivande hustru. Din blivande fru, Bengt Oluf.

KONSTAPELN
Det är en allvarlig anklagelse.

BENGT
Inför Gud och alla här. Svara då på frågan.

KATTINKA
Jag är den jag är.

HÖKAREMMA
Hon heter Kattinka.
Min faster i Loshult såg dem när de kom från Sverige.
De smög som de tjuvar de är.

BENGT
Är det sant?

SKVALLERKÄRRINGAR
Alla vet det utom du.

BENGT
Så tala sanning! Vad heter du?

KATTINKA
Karin Svensdotter.

KONSTAPELN
Och vår präst, vad säger du?

GYCKLARNA
"Jesus svarade icke utan skrev med fingret i sanden."

Prästen tyst.

GYCKLARNA
"De fortsatte att kräva svar då han plötsligt reste sig upp och sade."

STADSBOR (först en sen flera, upprepa)
Döda tattaren! Döda tattaren!

Prästen blir livrädd, går.
Bengt vänder henne ryggen och går också han.

KONSTAPELN
Grip dem!

Kattinka fångslas.

EN GYCKLARE

Alla spelar roller
Men var ej naiv
Ena dan får du ett pris nästa är det bara ris
Alla spelar roller
För sitt liv!

Inga ensam.
Skvallerkåringar in.

SKVALLERKÅRINGAR

Där ryker både ringen, pengarna och huvudet!
Just det, huvudet!

Inne i rådhuset. Ett råd av Borgmästaren, konstapeln och
några borgare, däribland Bengt-Oluf samlat.

BORGMÄSTAREN

För fram den anklagade.

Kattinka förs in.

BORGMÄSTAREN

Läs upp åtalspunkterna.

KONSTAPELN (läser innantill)

Tattare är "alla skålmars, tjuvars, mandråpares, horkarlars, horors,
kättares och lathundars tillflykt"

BORGARE 1

Och härav följer att hon också är svensk spion.

KATTINKA

Jag är inget av det ni säger om mig.

BORGARE 2

Hon e skyldig, se på henne, röd som en pion.

KATTINKA

Bengt säg dem vem jag är.
Jag ber dig, säg!

KONSTAPELN

Tyst!!!

PRÄSTEN

Kan nån förklara vad en tattare är.

BORGARE 1

Åh!!!

BORGARE 2

Berätta.

BORGARE 1

Håll i börsen väl!
För såna som dom dom stjä!l!

BORGARE 2

Det är sant.
Vakta på dina kreatur.
I morrn e mjölken sur.

KONSTAPELN

Minns du blev varnad.

BORGARE 1, 2 KONSTAPELN

Passa er! Passa er!

Dom är häxor och de är snattare!
Passa er! Passa er!
De är inte som oss, dessa Tattare!

ALLA I JURYN
De är inte som oss, dessa Tattare!

2 BORGARE
På natten smyger dom in.
Fäster bölder på ditt skinn.
Det är sant.
Onda ögat har träffat dig
Benen bär dig ej.
Minns du blev varnad.

ALLA I JURYN, ÅSKÅDARE
Passa er! Passa er!
Dom är häxor och de är snattare!
Passa er! Passa er!
De är inte som oss, dessa Tattare!

Dans.

PRÄSTEN
Har vi några bevis?

BORGMÄSTAREN
Vittnen.

Leif leder fram lillasyster Hilma.

HILMA (mycket nervös)
Hon tog med mig till Blåkulla en natt...
Hennes kvast och...
Nej vi åkte på en katt
Där var djävlar överallt
En naken häxa på en...
En naken häxa på en...
Häxa på en...

BORGARE 2
...galt?

HILMA
Dom har fått mig att ljuga.
Hon e snäll. Allting annat de e lögn.

KONSTAPELN
Nästa! Nästa!

HILMA (samtidigt)
Hon har alltid varit hjälpsam mot mig, mot Inga, det har ingen var't
förut.

KONSTAPELN
Tyst! Och ut med henne.

Hon bärs ut.

HILMA
Snälla Leif!
Är det sant att de kommer döda henne!

BORGARE 1
Stackars flicka, hon har blivit förledd på alla vis.

KATTINKA
Snälla Bengt, gör någonting!
De tänker ta livet av mig!

BORGARE 2 (samtidigt)
Att hållas med en häxa har ju alltid sitt pris.

KATTINKA
Kan ingen hjälpa mig?
Och du ska va präst. Tvi!

KONSTAPELN (samtidigt)
Mina herrar, ett beslut, behövs det fler bevis?

BORGMÄSTAREN
Domen måste bli lagens strängaste straff.
Hon ska halshuggs i gryningen!

ALLA I JURYN, ÅSKÅDARE
Passa er! Passa er!
Dom är häxor och de är snattare!
Passa er! Passa er!
De är inte som oss, dessa Tattare!
De är inte som oss, dessa Tattare!

KATTINKA (samtidigt)
Passa er! Jag kan förbanna er!
Ta er i akt. Allt ont ni gjort kommer tillbaka!
Jag förbannar er!

Alla ut.
Prästen och borgmästaren.

PRÄSTEN
Det här är galet, det får icke ske!.

BORGMÄSTAREN
Vi följer blott vad vår kung har befallt.

PRÄSTEN
Men vi har ock de lagar Jesus givit oss.

BORGMÄSTAREN
Hos oss får vi jämka.

PRÄSTEN
Jesus han jämkade aldrig en tum, han höjde svärdet mot allt som var
vrångt.

BORGMÄSTAREN
Det må vara orätt, men domen är nu fälld.

PRÄSTEN
Men du är lagen, och du kan ändra den.

Borgmästaren öppnar fönstret.

STADSBOR (tal, upprepas)
Döda tattarna! Döda tattarna!

Stänger fönstret.

BORGMÄSTAREN (sång)
Vad kan jag göra? Varje stad behöver sin tattare.

MARIA MAGDALENAS DAG DEL 3

Kattinka låses in i en cell.
Konstapeln övervakar.
Prästen in.

PRÄSTEN (sång)
Guds frid.

Konstapeln svarar inte.

PRÄSTEN
Öppna dörren.

KONSTAPELN
Varför de?

PRÄSTEN
Jag ska in.

KONSTAPELN
Passa dig, passa dig hon har löss så stora som skeppsråttor.
Passa dig, passa dig och de största lössen sitter här.

PRÄSTEN
Låt bli mig.

KONSTAPELN
Hon kan klösa som en katta både här och där...

PRÄSTEN
Du borde sitta själv härinne.

KONSTAPELN
Jag har redan hälsat på nu är jag lite kär.

PRÄSTEN
Öppna, hon är dödsdömd. Hon har rätt till en präst.

Konstapeln öppnar dörren.
Prästen inne hos Kattinka.

PRÄSTEN
Guds frid.
Bekänn dina synder...

KATTINKA
Hjälp mig!
Du måste hjälpa mig!
Vad har jag gjort som är så fel?

PRÄSTEN
Bekänn dina synder för Jesus Kristus...

KATTINKA
Jag har en son och han behöver mig.
Du måste hjälpa mig!
Du måste hjälpa mig att fly!

PRÄSTEN
Vi måste lyssna på Guds vilja...

KATTINKA
En gång tillhörde jag dem, men så föll jag för en soldat.
Han var stilig, jag var lycklig.
Vi var kära, men han var svensk.
När lagarna kom blev han rädd och stack.
En putande mage var mitt enda tack.

Sen fanns det ingenstans att gå.
Förskjuten av mitt eget folk och av dina likaså!
Sen dess har jag flytt, jag kan fly igen.
Hjälp mig! Hjälp mig härifrån!

PRÄSTEN
Jag vet icke om jag kan.

KATTINKA
Hör på mig, han därute, lura honom att komma hit in.

PRÄSTEN
Men konstapeln han är farlig.

KATTINKA
När jag flytt kan du skylla på förtrollning så räddar du ditt skinn.

PRÄSTEN
Vänta, ge mig lite tid.

KATTINKA
Det har vi ej!

PRÄSTEN
Jag vill gärna men...

KATTINKA
Du, du din hycklare! Du är likadan som alla andra!

KONSTAPELN
Tyst där inne!

PRÄSTEN
Herre Jesus giv mig stöd i denna svåra stund!

KATTINKA
Du, du din hycklare! (samtidigt med ovan)
Passa dig för onda ögat!

KONSTAPELN
Tyst där inne! (samtidigt med ovan)

Inga och Jerker in, slår ner konstapeln.

PRÄSTEN
Jesus giv mig styrka! (samtidigt med ovan)

KATTINKA
Ve dig själv, ve ditt folk, din kyrka, ve er var sekund! (samtidigt med ovan)

Inga och Jerker in i cellen.

INGA
Karin, nu rymmer vi.

KATTINKA
Se upp för prästen han e falsk.

PRÄSTEN (samtidigt med ovan)
Förlåt mig mina synder Jesus Kristus!

INGA (samtidigt med ovan)
Om du gör motstånd, så ska jag döda dig!

PRÄSTEN
Slå ej så hårt.

Inga slår ner prästen.

Inga, Kattinka och Jerker flyr.

JERKER (tal)
Härligt! Ut på vägarna igen!

INGA (sång)
Vi ska bli en familj.

JERKER
Men ej leva som andra.

Stadsbor stormar in.
Kattinka faller livlös.
Jerker hos Kattinka.

JERKER (tal)
Mor! Mor!

Kattinka är död.
Jerker visar en kniv.

JERKER (tal)
Vem höll i den här?
Vem mördade min mor?

Jerker kastar sig över Jenseman.
Jerker stoppas och avvärnas.

KONSTAPELN
Jag dömer dig, du är fredlös, du ska förvisas för evig tid.
Vem som helst kan få dräpa och inget straff utmäts därvid.

JERKER
Följ med mig. Följ med mig.

Inga stum och paralyserad.

JENSEMAN
Han är inte så karsk!
Han är allt lite blek om nosen.

JERKER
Fega Jensetös! Var har du din kjol?

Jerker ut.
Stadsbor ut.
Jenseman ensam.

JENSEMAN
Tattarunge! Tattarunge! Han gav sig inte! Han gav sig inte!!

Gycklarna in.

GYCKLARNA
Du blöder.

Jenseman blöder mellan benen.
Han springer till floden och börjar tvätta sig.

JENSEMAN
Tattarungen, gav sig inte! Han gav sig inte (flera gånger, desperat)

Flashback 2. Inga och Else 7 år gamla år 1612.

LILL-ELSE
Så säg mig Inga, vad ska du bli när du blir stor?

LILL-INGA
Jag ska bli silversmed liksom min far och bror.

LILL-ELSE
Kan du icke.

LILL-INGA
Varför det?

LILL-ELSE
Du är ju en tös.

Flash-back slut.

GYCKLARNA
Jösses vad det putar, men inte där det ska.

JENSEMAN
Aaaaaah!!!

Jenseman tar upp skjortan. Under är ett tyg hårt virat runt bröstet. Han är en flicka! Virar tyget igen, ännu hårdare.

JENSEMAN
Blott en man kan bli en soldat!

GYCKLARNA
Blott en man kan bli en soldat!

JENSEMAN
Blott en man kan få slåss för sitt hat!

GYCKLARNA
Blott en man kan få slåss för sitt hat!

JENSEMAN
Fan ta de djävlar som brände mitt hem.
Fan ta dem alla!
Snart ska mitt svärd hugga av varje lem
Ni ska dö när jag är soldat!

GYCKLARNA
Ni ska dö när jag är soldat!

JENSEMAN
Fan ta de djävlar som döda´ min bror .

GYCKLARNA
Fan ta dem alla!

JENSEMAN
Ni ska pinas för allt som ni gjorde min mor.
Ni ska dö när jag är soldat!

GYCKLARNA
Ni ska dö när jag är soldat!

JENSEMAN
Ni ska dö, dö dö dö dö!!!

Flash-back 3. Lill-Inga och Lill-Else.

LILL-ELSE (talat)
Titta! Där kommer de!

LILL-INGA
Far har sagt att de kommer va snälla.

LILL-ELSE
Vem av dem tror du är kungen?

LILL-INGA
Han där, efter fanbäraren.

VÄ-BOR
Svensken kommer! Svensken kommer!

LILL-ELSES MOR
Else! Else! Var är du? Var är du?

LILL-ELSE
Här mor!

Gycklarna leker svenska soldater som bränner och skändar
Vä.
Riktig eld.

NOLLPUNKTEN

Bengt-Oluf ensam.
Hökar-Emma in.

BENGT (sång)
Jag har gjort mig till åtlöje.
Det kommer kosta mig mitt rykte, mina pengar.

HÖKAREMMA
Käre Bengt, jag förstår.

Ett enda fel du har, du hör en aning illa.
Låt mig få vara ditt öra.
Jag lägger märke till det stora och det lilla.
Låt mig få vara ditt öra.
När ryktena de går till Emma fort de når.
Du blir den förste att höra.

Om du och jag vi gav oss i lag
så starka vi blevo om löften det bands.
Om du och jag vi gav oss i lag.
Jag kan va bra att ha till hands.

BENGT
Varför hade jag så brått?

HÖKAREMMA
Visst kan det i din mun bo en och annan goda.
Låt mig få vara din tunga.
Jag vet att väga ord, de onda med de goda.
Låt mig få vara din tunga.
En fras i rättan tid kan ända någons liv.
Mäktiga riken kan gunga.

Om du och jag vi gav oss i lag
så starka vi blevo om löften det bands.
Om du och jag vi gav oss i lag.
Jag kan va bra att ha till hands.

BENGT
Om någon e falsk.

HÖKAREMMA
Det vet jag med ens.

BENGT
Om någon far med lögner.

HÖKAREMMA
Han får så det känns.

BÅDA
För vi smider små ränker med fart och med glöd.
Sprider ut rykten och den falske e död!
Passa er! Passa er!
Alla häxor, alla snattare.
Passa er! Passa er!

HÖKAREMMA
Alla smutsiga. äckliga tattare!

BENGT
Nu förstår jag!
Jag må vara blind och döv men dum e jag ej.
Det är du som mördat Karin!

Prästen i täten för ett begravningsfölje. Gycklarna bär
Kattinkas kista. Inga efter.
Nyfikna stadsbor samlas.

PRÄSTEN

Vi har samlats här idag för att överlämna stoftet av Kattinka
Svensdotter i din vård. Hon kom hit och inspirerade oss, men vad gav
vi henne åter?

Av jord är du kommen. Jord skall du åter varda.
Herren Jesus Kristus vår Frälsare skall uppväcka dig på den yttersta
dagen.
I Faderns, Sonens och den Helige Andens namn.
Amen.

STADSBO

Tattarpräst!

Inga går fram till kistan för att säga farväl.
Bengt-Oluf fram.

BENGT

Karin, min älskade, var är du nu?
Kom tillbaks du är saknad.
Jag älskade dig och du skulle bli min fru.
Nu inget kan bli som förut.

Karin, kan nån från min skuld svära mig fri?
Kom tillbaks du är saknad.
Jag vände min rygg när jag borde stått dig bi.
Nu inget kan bli som förut.
Min älskade Karin.
Min älskade Kattinka!

Jag gjort som jag lärt, det var icke illa ment
Kom tillbaks du är saknad.
Vi människor vi lär oss det rätta allt för sent
Nu inget kan bli som förut.
Nu inget kan bli som förut.

Lina ansluter, Leif tittar efter henne.

BENGT, PRÄST, INGA & LINA

Varför kan vi ej få vara som vi är?
Som den gode Guden skapat oss
Varför ska det göra oss ett sånt besvär
att ens rätta jag få släppa loss?
När det är ens insida som är räknas
vilken skepnad själ och hjärta har
Varför kan vi ej få vara, det vi helst vill vara
det vi är är vackert hos envar.

Stadsbor med Jenseman i spetsen välter kistan. Krossar
saker. Ger sig på Inga. Hon skriker på hjälp. Prästen blir
livrädd inför kraften i hatet. Inga jagas som en hare av
vansinniga jakthundar.

Inga ensam, hukar skakande under träd vid Helge å.

INGA

Kungen har ett gyllne slott, gyllne slott, gyllne slott.
Danmark har ett hav så blått, hav så blått, hav så blått.
Tullarn han har många slantar,
Hökarn han har varma vantar.
Jag, jag har Inga.

Hästen den har fyra skor, fyra skor, fyra skor.
Pojken har en far och mor, far och mor, far och mor.
Trollen de har dolda skatter
Stallet det har femton katter.

Jag, jag har Inga.
Jag, jag har Inga.

Inga tar ett försiktigt gycklarsteg.

GYCKLARE 1
Har hon några vänner?

GYCKLARE 2
Hon har Inga.

GYCKLARE 3
Hon har bara Inga.

INGA
För Inga är mitt namn.

GYCKLARE 1
Har hon några saker?

GYCKLARE 2
Hon har Inga.

GYCKLARE 3
Hon har bara Inga.

INGA
För Inga är mitt namn.

Inga blir nu en av Gycklarna.
Hon försvinner ut med dem.
Leif finner Lina.

LEIF
Lina, det är Leif.

LINA
Jag känner ingen Leif.

LEIF
Lina, hör på mig. Jenseman är en bluff!

LINA
En mördare!

LEIF
En mördare!
Men Jerker, det är den, han verkligen vill åt.
Han tror att Inga kan leda honom dit.
Någon måste stoppa honom.

LINA
Är det sant?

LEIF
Det är sant.
Du måste gå till prästen.
Han lyssnar nog på dig.

LINA
Väljer du mig före Jenseman?

LEIF
Jag vill ha nån att älska, nån som också älskar mig
För henne allt jag mäktar, henne ger jag allt.

Hilma har sett allt.

HILMA
Bravo broder! Du är bäst!

LEIF
Stick!

HILMA
Du är min favorit!

LEIF/LINA/HILMA & GYCKLARNA
Tänk att ha nån att älska, nån som också älskar dig
För henne/honom allt man mäktar.

PÅ ANDRA SIDAN HAVET

Alla som Gycklare. De berättar.

GYCKLARE (sång)

Det var en gång en flicka som inget hade kvar.
Hon hade slut på frågor och sökte inga svar

Hon lämna allt hon kände och utan ett farväl.
Stackars flicka! Och utan ett farväl.
Hon ut i skogen flydde just utan några skäl.
Nej! Hon var ej som du och jag, just utan några skäl.

Men utan att hon visste så sprang hon för sitt liv.
För tätt där bakom henne jaga´ Döden med sin kniv
Döden med sin kniv.

Men är vi ej som Inga en menlös liten hop.
Stackars, stackars flicka!
Som ensamma i skog försöker fly från gravens grop.
Stackars, stackars flicka!
Stackars, stackars flicka!
Stackars oss!

Inga finner Jerker på en klippa vid havet.
De sitter tillsammans i stillhet.

INGA (sång)

Man kan se hela världen här uppifrån.
Hur mår du?

JERKER

Bra!
Som en lärka högt i luften.

Han hostar, det är tydligt att han är mycket sjuk.
Jenseman in.

JENSEMAN

Vilka små duvor. Men här kommer höken!

INGA

Gå härifrån eller slåss med mig!

JENSEMAN

Du ska få i sinom tid, sen jag krossat svensken.

De slåss. Inga försvarar Jerker. Tumult. Stadsbor in.

INGA

Gör det inte! Gör det inte!

JENSEMAN

Han gav sig ej.
Ingen bråkar med Jenseman!

Jensemans kniv på Jerkers hals.

INGA

Visst ger han sig!

JENSEMAN

Ge dig!
Ge dig!!
Ge dig!!!!

"SOLDATERNA" & STADSBOR
 Döda tattaren! Döda tattaren! Döda tattaren!
 Döda!...

Jenseman förmår icke!
 Han demaskeras.

HILMA
 Jag sa ju han var en flicka.

INGA
 Det är ju Else!
 Min barndomsvän från Vä.

ELSE/JENSEMAN
 Jag var tvungen. Du skulle avslöjat allt.

LEIF
 Du har lurat oss! Tvi!

INGA
 Hjärten var en tös!
 Här har ni er hjälte!

Alla spelar roller
 Hjärten han är bäst
 På snabba hovar fram han förs
 Vågar allt du inte törs
 Nu har hjälten trillat av sin häst

ELSE/JENSEMAN
 Titta på mig jag är en bluff. Nu kan ni döda mig!

Men stadsborna är tysta.
 Prästen in. Han verkar galen och tror han är Jesus.

PRÄSTEN
 Är det ingen som dömer dig?

ELSE/ JENSEMAN
 Nej

PRÄSTEN
 Då dömer icke heller jag dig.
 Gå och synda icke mer.

Else försvinner därifrån.

HÖKAREMMA
 Har ni hört? Vad jag hört?
 Jensemannen var bara en flicka.

Stadsborna lyssnar nyfiket på Hökaremma. Stadsbor ut.

Inga och Jerker ensamma kvar.

INGA (sång)
 Visst är denna världen vacker?
 Ger mig ständigt gråtattacker.
 Alla denna godhet. All denna lycka.
 Det är långt mer än du kan klara av.

JERKER
 Jag är så trött. Jag orkar inte skratta.
 Var är min mor? Var är min far?

INGA

Jag slår vad att du kan skratta.
Ska vi slå vad?

JERKER

Nej.
Vill du berätta som mor alltid gjorde?

INGA

Om din far.

JERKER

Mmm.

INGA

Din far är en soldat
På andra sidan havet
Där breda gator leder fram
Med vita hästar och gyllne lamm
En dag så hämtar dig.

JERKER

En dag så hämtar han mig.

INGA

Din far är en soldat
På andra sidan havet
Och landet heter Samarkand
Där kung och bonde tar i hand
En dag så hämtar han dig.

Jerker är död.
Inga ensam.

GYCKLARNAS SORTI

Alla in som Gycklare.

ALLA SOM GYCKLARE (sång)
Alla spelar roller
från vagga till sorti
skönheter och monster framför samma konst
alla spelar roller

INGA
utom vi!

Gycklarna intar åter scenen med sina härliga färger.
Samma musik som i uvertyren. Gycklarna packar alla kläder
och all rekvisita på sin vagn. När de är färdiga så drar de
vidare.

S L U T